

Приложение № 1

към чл. 16 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието* (Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)	
Институция: Министерство на правосъдието	Нормативен акт: Проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс
За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода: 01.01.2020 г. – 30.06.2020 г.	Дата: 13.05.2020 г.
Контакт за въпроси: Д. Белчина Д. Аврамова Ал. Стефанов	Телефон: 02/ 92 37 311 02/ 92 37 341 02/9237 344
1. Дефиниране на проблема: <i>1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна</i> Към момента съдебните производства по граждански дела и административни дела обичайно се извършват в съдебните зали, като всички участници присъстват лично (физически). Гражданският процесуален кодекс (ГПК) и Административнопроцесуалният кодекс (АПК) не съдържат специални разпоредби, предвиждащи възможност за използване на видеоконференция при провеждане на заседания на съда. В АПК не съществува възможност за използване на видеоконференция и в производството по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред. Към настоящия момент използването на видеоконференцията в съдебната практика по наказателни дела е ограничено не само поради липса на техническо оборудване, но и поради съществуващи ограничения в нормативната уредба. Понастоящем Наказателно-процесуалният кодекс (НПК) допуска използването на видеоконференцията като изключение в следните случаи: по отношение на свидетели или вещи лица в наказателно производство, намиращи се на територията на Република България – по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда. Необходимо е разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията като способ за събиране на доказателства при провеждането на отделни действия по разследването и отделни съдопроизводствени действия в случаите, при които участниците в досъдебното производство, респ. съдебното	

производство се намират на различни места на територията на страната или извън страната, за да бъде предоставена на органите на досъдебното производство и съда по-голяма гъвкавост при възпроизвеждането на доказателствата и доказателствените средства в наказателния процес.

Причините, които обосновават предложените проекти за изменение и допълнение на ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията, се основават на обстоятелството, че настоящата система на събиране на доказателства в гражданските, административните и наказателните производства все още се базира на недостатъчно ефективни инструменти. Сериозен аргумент в полза на разширяването на приложното поле на видеоконференцията е, че използването на този технологичен инструмент, когато и където това е уместно и без да се накърняват нечий процесуални права, представлява важна крачка напред в събирането на доказателства от разстояние.

Промените в ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията са следствие на необходимостта от ускоряване на гражданското, административното и наказателното производство и намаляване на разходите по осъществяването им. Не на последно място стои необходимостта от осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства. С оглед на световните процеси и натовареността на съдебната ни система прилагането на видеоконференция по граждански, административни и наказателни дела има сериозен потенциал.

По проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по който Министерството на правосъдието е бенефициент, е извършено проучване във всички държави членки на Европейския съюз (ЕС), вкл. България: Австрия, Белгия, България, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Обединено кралство, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Хърватия, Чешка република, Швеция. Целта е извличането на опит дори и при идентифицирането на възможни пречки и проблеми при използването на видеоконферентни връзки и възможни решения за преодоляване на тези пречки. Направен е преглед на опита в прилагането на тази практика в България след 2011 г., като са проследени промените в нормативната уредба. Извършваните до момента анализи и проучвания показват, че са налице значителни разлики в практиката на държавите членки и възприетите стандарти за провеждане на видеоконферентни връзки. В рамките на дейността са изследвани и анализирани най-добрите практиките и най-ефективните методологии в държави членки на ЕС, както и наличната национална нормативна база, регламентираща използването на видеоконферентни връзки в съдебната система.

Проблеми/пречки при използването на видеоконферентна система

Като цяло по-голямата част от респондентите **посочват, че не срещат съществени трудности** и проблеми при използването на видеоконферентна система.

Сигурността на комуникациите, липсата на желание/нежелание за участие от

страна на защитата, от страна на местата за лишаване от свобода, както и други институции на изпълнителната власт, имащи отношение към изпълнението на наказанията **не са пречка** при по-голямата част от институциите, участвали в проучването.

Основните пречки и проблем при използването на видеоконферентна система са свързани с недостатъчно финансиране и неопитен персонал или липса на опит на служителите. (1/2 от респондентите).

Като други възможни пречки и трудности се посочват **недостатъчната обезпеченост с оборудване за видеоконференции.**

таблица 1: Моля, посочете дали някое от следните обстоятелства е пречка или проблем при използването на видеоконферентна система. (Моля, посочете всички приложими).

Пречка или проблем при използването на видеоконферентна система	Да	Не
Недостатъчно финансиране	4	5
Неопитен персонал/Липса на опит на служителите	4	5
Липса на желание/нежелание за участие от страна на магистратите (съдиите, прокурорите, следователите), както и разследващите полицаи	2	7
Липса на желание/нежелание за участие от страна на защитата (адвокати/юрисконсулти);	1	8
Липса на желание/нежелание за участие от страна на местата за лишаване от свобода (затвори, затворнически общежития, поправителни домове), както и други институции на изпълнителната власт, имащи отношение към изпълнението на наказанията;	1	8
Възражения от страна на защитата (адвокати/юрисконсулти);	2	7
Възражения от страните по делото (ищец-ответник, жалбоподател-ответник, обвиняем-прокурор, подсъдим-прокурор-наказателен съд);	2	7
Лични съображения за сигурност (напр. адвокати или поправителни работници);	2	7
Сигурност на комуникациите	0	9
Никое	1	8
Друго (посочете).	недостатъчно оборудване за видеоконференции	

Технически въпроси използването на видеоконферентна връзка – прилагани технологии, технически проблеми, трудности с компоненти на системата, съвместимост и интеграция между различните системи и др.

В държавите, които правят записи на заседанията, проведени с помощта на видеоконферентни връзки (Малта, Латвия) използваните формати на аудио/видеозапис включват mp3 и mp4. Техническото извършване на записа се извършва от съдът, в рамките на висящия съдебен процес или от органите на разследване в досъдебното производство по наказателни дела (Хърватска). Периодът, в който се съхраняват записите от видеоконференциите най-често съвпада с периода на съхранение на досието на съответното дело, съобразно националните законодателства на страните. Респондентите **не посочват практики за**

централизирано съхранение на извършените записи - мястото на съхранение е съдът, в рамките на висящия съдебен процес, на сървър на съответния съд или институция или в информационна система на съдилищата (Латвия, Малта, Гърция). В Латвия аудиозаписът може да бъде прикачен към съдебното дело или съхранен в съдебната информационна система.

Техническите проблеми с видеоконферентната система изискват прекъсване за поддръжка или ремонт сравнително рядко – веднъж на три месеца в Латвия, понякога в Естония. Съгласно посоченото, в Малта работата по поддръжката на оборудването се извършва редовно и прекъсвания за ремонт са много редки, а в Дания работите по поддръжката винаги са съгласувани предварително.

Като най-често срещани технически проблеми са посочени проблеми със звука (Естония), необходимост от конфигуриране или мрежови проблеми (Латвия), интернет свързаността (Малта), лоша свързаност и несъответствия в оборудването, особено в случаите на трансгранични видеоконферентни връзки (Португалия). Единствено Дания посочва, че системата е много стабилна и не се срещат съществени технически проблеми.

В случаите, в които се налага прекъсване, то е от порядъка на 30 до 60 минути. Проблемите се преодоляват сравнително бързо с помощта на ИТ специалистите (налични във всеки съд в Естония).

Никоя от участващите в проучването институции не е посочила, че използва телефонни конферентни разговори като временен заместител в случай, че системата за видеоконферентна връзка се провали.

Участниците от три от държавите са посочили вида на технологията, използвана от видеоконферентната система – Cisco в Дания и Латвия и IP Video Conferencing с отворена комуникационна система в Малта.

Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства за прилагането на видеоконферентни връзки в държави-членки на ЕС
Описаните практики за прилагане на видеоконферентни връзки се основават на:

- ✓ публикуваната информация за използването на видеоконферентни връзки на Европейския портал за електронно правосъдие E-Justice:

- Събиране на доказателства чрез видеоконферентна връзка¹

Информационни документи, които предоставят практическа информация относно правилата, процедурите и наличните технически съоръжения за видеоконферентна връзка между съдилищата в различните държави от ЕС, изготвени от Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, с цел улесняване на съвместната работа на съдебните органи в различните държави от ЕС и пълноценното използване от тях на видеоконферентната връзка за събирането на доказателства в друга държава

¹ https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence_by_videoconferencing-405-bg.do?clang=bg, последна актуализация на информацията: 21/02/2019

от ЕС.

Налична е информация за 23 държави-членки на ЕС (не са налични данни за страните България, Дания, Франция, Латвия, Литва).

Периодът на провеждане на проучването е 11 – 27 февруари 2019 г. В рамките на този период са получени попълнени въпросници от представители на **9 държави-членки на ЕС: Дания, Германия, Гърция, Хърватска, Латвия, Малта, Португалия, Естония, Полша.**

Събраната информация бъде анализирана по отношение на релевантност към темата, полезност и приложимост.

Респонденти

- Висш окръжен съд Мюнхен, Бавария, Мюнхен
- Министерство на правосъдието, Полша
- Съдилища, Малта
- Главна Прокуратура, Естония
- Министерство на правосъдието на Латвия и Съдебна администрация Латвия
- Министерство на правосъдието, прозрачност и човешки права, Гърция
- Министерство на правосъдието, Хърватска
- Съдебна администрация, Дания
- Централен орган, Португалия

таблица 2: Допустимо ли е според националното законодателство използването на видеоконферентна връзка в съдебни производства от различен характер?

Държава	Гражданско производство	Търговско производство	Наказателно производство	Административно производство
Германия, Бавария				
Гърция				
Дания				
Естония				
Латвия				
Малта				
Полша				
Португалия				
Хърватска				

таблица 3: В случай, че използването е допустимо, то използва ли се за случаите, в които съответните лица, имащи съответното процесуално качество пред правосъдните органи са на територията на:

Държава	В държавата, но на различни места	В друга държава
Германия, Бавария		
Гърция		

Дания		
Естония		
Латвия		
Малта		
Полша		
Португалия		
Хърватска		

таблица 4: В случай, че използването е допустимо, от какъв период се прилага?

Германия, Бавария	-
Гърция	2002
Дания	08.06. 2006
Естония	2007
Латвия	2011
Малта	2011
Полша	изменение на закона през 2011 г. (наказателно) и 2015 г. (граждански)
Португалия	около 2001
Хърватска	Съответните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (О.Г., No. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17) влязъл в сила от 1 септември 2011 г. До влизането в сила на посочения закон този въпрос е регламентиран от Наказателно-процесуалния закон (О.Г., No. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 115/06). Разпоредбите, уреждащи провеждане на разпити на деца като пострада лица чрез използване на аудио-видео устройство, се прилагат от 2002 г. насам, докато разпоредбите относно аудио-видео конференцията се прилагат от 2006 г.

Актовете, с които се регулират правилата за прилагане на видеоконферентни връзки, са основни нормативни актове (най-често процесуални кодекси – граждански и наказателни). Отговорни органи за прилагането са националните органи в съдебната система (министерства, прокуратура, съдилища и др.)

таблица 5: В случай, че използването в рамките на държавата е допустимо:

Държава	с какъв акт са регулирани правилата?	кой национален орган отговаря за тяхното прилагане?
Гърция	REGULATION 1206/2001	Първоинстанционен съд
Дания	The Administration of Justice Act § 192 and Order number 1489 of December 7, 2015.	Съдебна администрация, Дания.
Естония	Различни нормативни актове в зависимост от производството. Например, за наказателно производство - Наказателно-процесуален кодекс.	Органът, който използва видеоконференция (например наказателен съд в наказателното производство), също е отговорен за прилагането.
Латвия	Използването на видеоконференция е разрешено от всички процедурни закони: латвийски Кодекс за административни нарушения, Закон за административното производство, Наказателно-процесуален закон и Граждански процесуален закон.	Съдът взема решение за заявления за използване на видеоконференцията в съдебна процедура, но техническата помощ се осигурява от съдебната администрация или друга институция, напр. Държавно съдебно бюро или

		затвор.
Малта	Code of Organisation and Civil Procedures Cap. 12 para. 622 B Criminal Code Cap 9 para. 647 A	Отдел Съдилища
Полша	Art. 177 § 1a of the Law of 6 June 1997 r. – The Code of Criminal Procedure (Journal of Laws of 2018 item 1987 as amended) Art. 151 § 2 of the Law of 17 June 2018 r. – The Code of Civil Procedure (Journal of Laws of 2018 item 1360 as amended)	Министерство на правосъдието, Полша
Португалия	Граждански-процесуален кодекс Наказателно- процесуален кодекс	Съдилищата
Хърватска	Употребата в наказателното производство се урежда от Наказателно-процесуалния закон (O.G., No. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17).	

таблица 6: Освен в съдебна зала, какви други пространства/помещения на съдебната палата са оборудвани за улесняване на видеоконферентната връзка? (Моля, посочете всички приложими.)

	Брой респонденти
Съдийски кабинети	2
Прокурорски кабинети	2
Следователски кабинети	1
Зали за обучения	1
Офиси на персонала на съда	1
Конферентни зали в съответната съдебна палата	4
Друго (посочете)	Затвори, центрове за задържане Държавно бюро за съдебна медицина Затвори Администрация на затворите Съдебна администрация Министерство на правосъдието Служба за държавни проходи Затвори

Приложението на видеоконферентна връзка във **въззивното и апелативното съдебно производство** е относително разпространено (при половината респонденти) при провеждане на съдебни заседания.

<u>Държава</u>
Гърция - не
Дания - да
Естония - не
Латвия - да
Малта - не
Полша -да
Португалия - да
Хърватска - да

таблица 7: В рамките на досъдебната и съдебната фаза на наказателния процес видеоконференцията се използва за:

	Дания	Естония	Латвия	Малта	Португалия	Хърватска
наказателни изслушвания по случаи, засягащи психично здраве						
изслушване на всички участници в тази фаза на процеса, вкл. свидетели, вещи лица, преводачи, поемни лица, специалисти, технически помощници						
изслушване само на изброените (всички или някои) и техните повереници, вкл. обвиняемия/подсъдимия и неговия защитник, гражданския ответник, граждански ищец, частен обвинител						
държавните органи на разследване: прокурор, следовател, разследващ полицаи						
показания на страна, намираща се на място, различно от заседателната зала						
застрашен (защитен/ дете) свидетел						
показания на криминални лаборатории/вещи лица, намиращи се на място, различно от заседателната зала						
ползване на преводач						
Друго Естония: ВК се използват основно в досъдебна фаза, ако заподозреният е арестуван/задържан. Ако има решение, заподозреният да бъде задържан, той/тя може да не бъде воден в съда, а да участва от центъра за задържане чрез ВК. В този случай защитникът и прокурора ще присъстват в съдебната зала.						

Хърватска: по искане на свидетеля проверката може да се извърши като разследване на жертва на престъпление срещу сексуалната свобода и сексуалния морал и престъплението трафик на хора или престъпление в семейството; жертвата, за която са били идентифицирани специфични нужди от защита, когато той / тя поиска това

В гражданското производство Латвия и Полша използват ВИ за изслушване на най-много участници, като Полша не изслушва по този начин експерти по случаи, засягащи психично здраве. Дания и Португалия, Малта и Полша използват видеоконферентната връзка за изслушване на свидетели и вещи лица, но не и на страни по граждански производства. Малта обаче също не изслушва по този начин експерти по случаи, засягащи психично здраве.

таблица 8: С какви други институции вашият съд или държава се свързва чрез видеоконферентна връзка? (Моля, отбележете всички приложими.)

	Гърция	Дания	Естония	Латвия	Малта	Полша	Португалия	Хърватска
други съдилища								
места за лишаване от свобода (затвори и други пенитенциарни заведения)								
заведения за психично здраве								
бизнес локации/офиси								
други правни институции								
регионални институции								
държавни институции								
вещи лица/експерти								
преводачи от чужди езици								
друго (посочете)								

таблица 9: Кое звено от правителството предоставя подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система във вашия съд/държава?

Държава	Звено, предоставящо подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система
Полша	Министерство на правосъдието, Полша
Малта	Дирекция "Поддръжка", Министерство на правосъдието, Малта
Естония	Център за регистри и информационни системи (агенция в юрисдикцията на Министерството на правосъдието)
Германия	-
Латвия	Съдебната администрация осигурява подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система в съдилищата. В останалите институции като Държавното бюро за съдебна медицина,

	затвори, администрация на затворите, Държавната данъчна служба подкрепя и поддръжка на видеоконферентната система се предоставя от тези институции.	
Гърция	Министерство на финансите	
Хърватска	Министерство на правосъдието	
Дания	Датската съдебна администрация се подпомага от външен частен доставчик	
Португалия	Институт за финансово управление и оборудване на правосъдието, Генерална дирекция за правораздаване.	

таблица 10: За всички видеоконференции ли се правят записи? В случай, че да, аудио или видеозаписи се правят?

Държава	ДА	НЕ		Аудиозапис	Видеозапис
Гърция					
Дания			ВК никога не се записват		
Естония			ВК никога не се записват		
Латвия			ВК никога не се записват		
Малта					
Полша					
Португалия					
Хърватска			само някои ВК се записват		

Ползи от използването на видеоконферентните връзки

В резултат от въвеждането на видеоконференциите в съдилищата в Естония, Латвия, Малта, Португалия са реализирали парични спестявания по отношение на използвано време, човекочасове, разходи за пътувания (гориво, нощувки). Като допълнителна полза Естония посочва повишената сигурност предвид това, че видеоконферентните връзки се използват основно при изслушването на заподозрени, които са арестувани.

Видеоконферентните връзки са пример за споделяне на ресурси с други юрисдикции или други иновативни подходи към правораздаването. В Дания използването на видеоконферентните връзки допринася за спестяване на ресурси за полицията, затворите и пробационната служба, както и за службите, изпълняващи обслужващи функции.

Според представители на Латвия най-големите ползи от използването на видеоконферентните връзки включват укрепване на трансграничното сътрудничество; намаляване на броя на отложените съдебни изслушвания и на общата продължителност на съдебните дела; подобряване на сигурността в съдилищата и в обществото чрез намаляването на необходимостта от конвоиране на лишени от свобода; намалени разходи за конвоиране на лишените от свобода (за 2013 г. случаите на конвоиране са били 12 670, като всеки от тях е разход на стойност 112 евро).

Като цяло изразените мнения са, че видеоконференцията помага правораздаването в съответната държава, вкл. за осигуряването на справедливост в

съдилищата, като прави съдилищата по-достъпни за обществото и спестява време на участниците (Латвия). Видеоконференцията бързо се превръща в основен инструмент за администриране на правосъдието (Малта).

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Поради обстоятелството, че съдебните производства по граждански, административни и наказателни дела се регулират от трите процесуални кодекса – ГПК, АПК и НПК, са необходими законодателни изменения за решаване на констатираните в т. 1.1 проблеми.

Не е възможно проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане само на новите технологични възможности.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не е правена последваща оценка на въздействието на ГПК, АПК и НПК.

2. Цели:

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

- Законопроектът за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, както и предложените промени с неговите заключителните разпоредби в АПК и в НПК целят:
- **Стратегически цели:**
 - създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
 - модернизирание на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- **Оперативни цели:**
 - превръщане на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
 - осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства;
 - оптимизиране на сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства;

- намаляване на разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в административните производства и в съдебните зали.

3. Идентифициране на заинтересованите страни: *Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).*

Пряко заинтересовани страни:

- 1. Съдиите по граждански, административни и наказателни дела** – видно от обобщените статистически таблици за дейността на съдилищата за 2019 г., публикувани на интернет страницата на Висшия съдебен съвет (<http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/27/Statistika-2019.pdf>, общият брой граждански, наказателни и административни съдии по щат в съдилищата е 2 254.
- 2. Органите на досъдебното производство:** Прокуратурата на Република България, следователите, служителите от Министерството на вътрешните работи, назначени на длъжност „разследващ полицай“, и служителите от Агенция "Митници", назначени на длъжност „разследващ митнически инспектор“; полицейските органи в Министерството на вътрешните работи и митническите органи в Агенция "Митници" - в случаите, предвидени в НПК; военните прокурори, военните следователи и военните разследващи полицаи.
- 3. Висш съдебен съвет** – 25 членове.
- 4. Административни органи** - видно от Административния регистър (Интегрирана информационна система на държавната администрация) приблизителният брой на административните органи на територията на Република България е 611, като 283 от тях са в централната администрация, а 328 бр. са териториални администрации.
- 5. Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела** – не може да бъде посочен точен брой, доколкото броят на страните по всяко дело варира. Въпреки това броят на гражданските дела, разгледани от съдилищата, може да послужи като известна индикация. Видно от обобщените статистически таблици за дейността на съдилищата за 2019 г. общият брой на гражданските, административните и наказателните дела в съдилищата за 2019 година е 722 265.
- 6. Физическите и юридическите лица, страни в производството по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред** - техният брой е динамичен и варира, поради което не може да бъде определен.
- 6. Адвокатите, представляващи страни по граждански дела** – общият брой на действащите адвокати в Република България за 2020 г. е 13 880 съгласно обнародвания от Висшия адвокатски съвет списък (ДВ, бр. 96 от 2019 г.).

4. Варианти на действие: *Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата,*

включително варианта „Без действие“.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

При този вариант няма да:

- бъде създадена нормативна уредба на използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и на разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- бъдат оптимизирани сроковете за приключване на досъдебните и съдебните производства;
- бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред и в съдебната зала.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:

При този вариант ще бъде създадена нормативна уредба, с която:

- ще бъде уредено използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяването на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- ще бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- ще бъде модернизирана съдебната система и подобрена нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, досъдебните и съдебните производства;
- ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на

участниците в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред и в съдебната зала.

В тази връзка са предлагат няколко групи изменения и допълнения:

I. Основните предложения за промени в ГПК са следните:

✓ Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция.

В създаденото в чл. 4, ал. 4 изречение второ се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. Въвеждането на тази разпоредба е провокирано от многократното отлагане на съдебни заседания по граждански дела заради липсата на преводач от съответния език. Освен ускоряване на процеса по този начин съществено могат да се намаляват разходите за преводачи, заплащани от съдебната система.

✓ Събиране на доказателства чрез видеоконференция.

Предложените промени в ГПК предвиждат събиране на доказателства при физическо отсъствие на страни, свидетели и вещи лица без да се накърняват права и при осъществяване на адекватна защита. Сериозен напредък в тази област е осъществен с новата норма на чл. 156а. Изходено е от обстоятелството, че използването на видеоконференции за тази цел ще осигури възможност за значително намаляване на разходите за провеждане и общото време за приключване на съответните съдебни дела. Предвидена е възможност разпит на свидетел и обяснения на страна чрез използване на видеоконференция да може да бъдат допуснати, когато тези лица се намират в населено място извън съответния съдебен район, в който се намира съдът по делото, или когато други обективни обстоятелства налагат това. Създава се възможност за изслушване на вещо лице чрез използване на видеоконференция, когато същото работи в населено място извън съответния съдебен район не съда, разглеждащ делото, и служебната му ангажираност или други обективни обстоятелства не му позволяват да се яви непосредствено пред съда.

Предвидени са процедурни и организационни мерки с цел осигуряване на справедливост на изслушванията и съдебния процес.

✓ Изготвяне на протокол за процесуалните действия, извършени чрез видеоконференция.

Важен принцип, намерил своето място при направените изменения и допълнения на действащия ГПК, е, че изслушванията, осъществени посредством видеоконференция, задължително трябва да бъдат записани. Съгласно предложената нова ал. 3 на чл. 150 от ГПК при провеждане на видеоконференция в протокола се вписват името и длъжността на съдебния служител от районния съд или на началника на затвора или негов представител, присъстващ на видеоконференцията. Новият текст

на ал. 6 на същия член предвижда при осъществяваните видеоконференции да се извършват записи върху електронни носители. Идеята е доразвита чрез допълненията в чл. 151, предвиждащи, че поправки и допълвания в протокол от съдебно заседание, на което е била използвана видеоконференция, може да се допуснат само въз основа на записа на видеоконференцията.

В унисон с диспозитивното и състезателното начало в гражданския процес и с началата на ускоряване на съдебния процес и намаляване на разходите за съдебното производство по граждански дела е предвидено събирането на доказателства чрез видеоконференция да бъде както по инициатива на страните, така и по инициатива на съда (промените в чл. 156, ал. 1 и новият текст на чл. 156а, ал. 1).

✓ Създаване на легална дефиниция на понятието „видеоконференция“.

Предвидена е легална дефиниция на понятието „видеоконференция“ като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

II. Основните предложения за промени в АПК са следните:

✓ Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция.

В създаденото ново изречение трето в чл. 14, ал. 2 се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. Това е наложително по административните производства, тъй като предвид глобализацията и с оглед миграцията и движението на големи групи от хора много често се налага извършването на устни преводи от редки и малко разпространени езици, за които на територията на страната няма достатъчно преводачи. За този, а и за другите преводи, участието на устни преводачи ще може да се осъществява посредством видеоконференция. Целта на предложената промяна е намаляване на разходите на административния орган и на съдебната власт, както и ограничаване на отлаганията на заседания поради липса на преводач от съответния език.

✓ Регламентация на възможността за осъществяване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство.

Създадените нови ал. 4, 5 и 6 на чл. 46 АПК предвиждат възможност за използване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство. За обезпечаване на принципа на участие на страните, устност, истинност и служебно начало се предвижда за всяко процесуално действие, извършено чрез видеоконференция, водещият производството административен орган да съставя протокол, съдържащ освен данните на протокола

при устното изслушване (име на лице, дало сведения, обяснения или пояснения, съществената за случая информация, подпис, име и длъжност на съставилото го длъжностно лице и дата на съставяне) и данните на всички участници във видеоконференцията, съдържанието на направените изявления и лицето, което ги е удостоверило. За извършената видеоконференция, след уведомяване на участниците в нея, при наличие на техническа възможност се изготвя видеозапис върху електронен носител, който следва да се прилага към административната преписка.

Към настоящия момент значителен брой административни дела, образувани по жалби и иски молби по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, на лица, които са подсъдими с наложена мярка за неотклонение „задържане под стража” и/или лишени от свобода, излежаващи своите присъди в местата за лишаване от свобода, се разглеждат пред административните съдилища в Република България. За да присъстват на съдебните заседания в съответните административни съдилища, тези лица се конвоират от служители на главна дирекция „Охрана” към Министерството на правосъдието. Конвоирането на въпросните подсъдими или лишени от свобода до съдебните сгради, където се разглеждат образуваните по тяхна инициатива дела, създава значителни трудности и разходи за обезпечаване на охраната и осигуряването на реда и сигурността както в съдебните институции, така и в местата за лишаване от свобода.

В този смисъл възприемането на законодателно решение, с което в Административнопроцесуалния кодекс се въвежда възможността за изслушване на тези лица в качеството им на страни в административния процес посредством видеоконференция между съда, в който се разглежда делото, и мястото за лишаване от свобода, където се изтърпява присъдата, или най-близкия до това място административен орган или друг съд, значително би повлияло за ускоряване на процеса и намаляване на разходите.

✓ Регламентация на възможността за използване на видеоконференция при изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в административния процес.

Предложените промени в АПК предвиждат събиране на доказателства при физическо отсъствие на страни, свидетели и вещи лица, като се държи сметка за правата на участниците в процеса. С предвидената нова ал. 3 на чл. 171 АПК се възприема ново законодателно решение, с което в АПК се урежда възможността за изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в съдебното производство чрез видеоконференция, отразена в протокол. Разпитът на свидетели и вещи лица и осъществяването на устен превод чрез видеоконференция в съдебния процес ще намали процесуалните разноси както на съдебната система, така и на страните и ще улесни участниците в процеса.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на

съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала.

✓ **Създаване на законова дефиниция на понятието „видеоконференция“.**

В синхрон с предложеното допълнение в ГПК в § 1 от допълнителната разпоредба на АПК се създава т. 8, която предвижда законова дефиниция на понятието „видеоконференция“ като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

III. Основните предложения за промени в НПК са следните:

✓ Създаване на процесуална възможност задържаният под стража обвиняем да може да участва чрез видеоконференция при осъществяване на съдебния контрол върху задържането под стража в досъдебното производство по чл. 65;

✓ Прецизиране на уредбата в чл. 139 относно извършването на разпит на защитен свидетел чрез видеоконференция, тъй като разпитът на свидетел с тайна самоличност се характеризира с редица особености, които го отличават от разпита на свидетел по общите правила на НПК;

✓ Използване на възможностите за прилагане на видеоконференция и при разпит на преводач или тълковник чл. 142, при извършването на очна ставка чл. 143, както и при разпознаване на лица и предмети чл. 171;

✓ Предоставяне на възможност за използване на видеоконференция в производството по чл. 439 при разглеждане на предложението или молбата на осъдения за предсрочно освобождаване.

В резултат на предложените промени в ГПК, АПК и НПК видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, както и в гражданския, в административния и в наказателния процес ще се превърне в ефективно средство за събиране на доказателства, ще допринесе за модернизирание на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии, за процесуална икономия и доближаване на този процес към правилата, използвани в другите държави членки на Европейския съюз.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани и сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала, вкл. и разходите на свързани институции - Министерството на вътрешните работи, Главна

дирекция „Изпълнение на наказанията“ и Главна дирекция „Охрана“.

В изпълнение на проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по който Министерството на правосъдието е бенефициент, са предвидени 2 430 987,60 (два милиона четиристотин и тридесет хиляди деветстотин осемдесет и седем лева и шестдесет стотинки) с включен ДДС за доставка, монтиране, тестване и пускане в експлоатация на основно и съпътстващо оборудване за видеоконферентни връзки, както и обучение в 26 (двадесет и шест) места – 20 съдилища и 6 места за лишаване от свобода, както и една централна компонента, изградена в Министерството на правосъдието. Гаранционният срок за поддръжка на техниката е три години след приемане на системата. След приключване на проекта, необходимите финансови средства за поддръжка и продължаване на дейностите ще се осигуряват от бюджетите на Министерството на правосъдието и на Висшия съдебен съвет.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

Не е възможно предприемането само на организационни и други мерки.

Необходимо е уреждането на проблема с нормативен акт.

На основание на гореизложеното се препоръчва приемането на Вариант 1 с оглед на неговата ефективност и полезност.

5. Негативни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.*

Разгледаните варианти на въздействие са представени общо за заинтересованите страни, поради това че не се очаква различен ефект по отношение на тях.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

- **По отношение на всички заинтересовани страни:**
При този вариант няма да:
- бъде създадена нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и на разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- бъде превърната видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния

процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;

- бъдат оптимизирани сроковете за приключване на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, досъдебните и съдебните производства;
- бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебната зала и в административните производства.

• **По отношение на:**

Съдиите по граждански, административни и наказателни дела;

Органите на досъдебното производство;

Висшия съдебен съвет;

Административните органи;

Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела;

Адвокатите, представляващи страни по граждански дела;

При този вариант няма да бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:

Не се предвиждат негативни въздействия.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

Не е възможно предприемането само на организационни мерки. Необходимо е уреждането на проблема с нормативен акт. За този вариант са присъщи всички негативни въздействия на Вариант 1.

6. Положителни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.*

Разгледаните варианти на въздействие са представени общо за заинтересованите страни, поради това, че не се очаква различен ефект за тях.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

При неприемане на проекта на ЗИД на ГПК положителни въздействия върху заинтересованите страни не се очакват.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:

При този вариант ще бъде създадена нормативна уредба, с която:

- **По отношение на всички заинтересовани страни:**
- ще бъде уредена възможността за използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и ще се разширят възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- ще бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства;
- ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала и в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред.

- **По отношение на:**

Съдиите по граждански, административни и наказателни дела;

Органите на досъдебното производство;

Висшия съдебен съвет;

Административните органи;

Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела;

Адвокатите, представляващи страни по граждански дела;

ще бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

При неприемане на проекта на ЗИД на ГПК положителни въздействия върху пряко и косвено заинтересованите страни не се очакват.

Въздействия:	Вариант 0 Без действие	Вариант 1 Приемане на предложения проект на акт	Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:
Ефективност:	Ефективност:	Ефективност:	Ефективност:
Цел 1: Създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;	Цел 1: -Запазване на действащото законодателство по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Запазване на досегашния темп и срокове при развитието на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; -Запазване на досегашната средна продължителност на гражданските, административните и наказателните съдебни процеси; -Запазване на възможността за многократно отлагане на съдебни заседания; -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на административните органи и съдебната власт за осигуряване на присъствието на участниците в съответните производства.. -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на компетентните административни органи за обезпечаване на охрана, конвоиране на подсъдими или лишени от свобода в съдебни институции или места за лишаване от свобода,	Цел 1: -Осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Съкращаване на сроковете в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; -Съкращаване на сроковете в гражданския, в административния процес и в наказателния процес; -Ограничаване на отлаганията на заседания; -Намаляване на разходите на административни органи и съдебната власт, свързани с осигуряване присъствието на участниците в административните производства и в съдебните зали. -Намаляване на трудностите и разходите на административните органи, компетентните за обезпечаване на охрана и осигуряването на реда и сигурността както в съдебните институции, така и в местата за лишаване от свобода.	Цел 1: -Запазване на действащото законодателство по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Запазване на досегашния темп и срокове при развитието на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; Запазване на досегашната средна продължителност на гражданските, административните и наказателните съдебни процеси, -Запазване на възможността за многократно отлагане на съдебни заседания; Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на административните органи и съдебната власт за осигуряване на присъствието на участниците в съответните производства досъдебното и съдебното производство. -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на компетентните административни органи за обезпечаване на охрана и конвоиране на подсъдими или лишени от свобода в съдебни институции или места за лишаване от свобода.

	както и за осигуряване на реда и сигурността. -Запазване на сега уредените случаи на използване на видеоконференция в наказателния процес- по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.	-Разширяване възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес като способ за събиране на доказателства при провеждането на отделни действия по разследването и отделни съдопроизводствени действия в случаите, при които участниците в досъдебното или съдебното производство се намират на различни места на територията на страната или извън страната, например при разпит на преводач или тълковник, при извършването на очна ставка, както и при разпознаване на лица и предмети, при разглеждане на предложението или молбата на осъдения за предсрочно освобождаване, при осъществяване на съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство.	Запазване на сега уредените случаи на използване на видеоконференция в наказателния процес- по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.
Цел 2: Модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.	Цел 2: -Запазване на досегашното материално оборудване във връзка с видеоконференцията само в наказателния процес;. -Запазване на досегашния темп на административните, досъдебните и съдебни производства; -Възможност за ограничаване на достъпа на клиенти на съдебната система в определени случаи.	Цел 2: -Въвеждане на нови технологии за модернизиране на съдебната система и използване на нови технологични инструменти; -По голяма гъвкавост в административните, досъдебните и съдебни производства; - Създаване на условия за по голяма достъпност на клиентите на съдебната система; -Доближаване на	Цел 2: -Запазване на досегашното материално оборудване във връзка с видеоконференцията в наказателния процес -Запазване на досегашния темп на административните, досъдебните и съдебни производства; -Възможност за ограничаване на достъпа на клиенти на съдебната система в определени случаи. -Изоставане от

	-Изоставане от актуалните световни тенденции във връзка с използването на видеоконференциите.	административния и съдебния процес към правилата, използвани в другите държави членки на Европейския съюз; -	актуалните световни тенденции във връзка с използването на видеоконференциите.
Ефикасност	-	+/- Необходим е финансов ресурс за модернизиране на съдебната система;	-
Съгласуваност	Не. Значителен компромис.	Да. Ограничен компромис.	Не. Значителен компромис
Риск за прилагане	Да	Ограничен риск	Да

При избрания Вариант за действие 1 „Приемане на предложениния проект на акт“, който изпълнява най – ефективно поставените цели, вероятността въздействието да се прояви е висока:

Вероятност въздействието да се прояви – Вариант 1	Създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства, в гражданския, административния процес и разширяване на възможностите за използването ѝ в наказателния процес;	Модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.
Ниска		
Средна		
Висока	X	X

7. Потенциални рискове: *Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.*

Не се предвиждат рискове от приемане на предложениния акт.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

☐ Ще се повиши

☐ Ще се намали

X Няма ефект

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не

9. Създават ли се нови регистри?

Не

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

X Актът засяга пряко МСП

☐ Актът не засяга МСП

☐ Няма ефект

В случай че посочените предприятия са страни в съдебни производства, за тях ще се прилагат същите правила, както и за останалите участници в процеса. Доколкото въздействието от прилагането на предложената нормативна уреда върху страните в съответните производства се очаква да бъде като цяло положително, МСП – страни в гражданския и административния процес, също ще изпитат описаните положителни въздействия.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

☐ Да

☒ Не

12. Обществени консултации: *Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.*

Съгласно разпоредбата на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове законопроектът, мотивите към него, частичната предварителната оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ ще бъдат публикувани на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерство на правосъдието за становища и предложения

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

☐ Да

☒ Не

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност: Любомир Талев, директор на дирекция „Съвет по законодателство“

Дата:

Подпис: